

**Norges Kvinne- og
familieforbund**

PRINSIPPROGRAM 2024 – 2025

Norges kvinne- og familieforbund

Omsorg – gjennom heile livet

Innhold

1. VELKOMMEN TIL PRINSIPPROGRAMMET	3
2. KVINNEPOLITIKK	4
2.1 Utdanning, yrkesliv og pensjon	4
2.2 Kvinner og helse.....	4
3. FAMILIEPOLITIKK	6
3.1 Foreldrerollen	6
3.2 Foreldrepermisjon og økonomi.....	6
3.3 Skole og utdanning	7
3.4 Omsorg	8
3.5 Helse.....	8
3.6 Eldre	9
3.7 Vold og mobbing.....	9
3.8 Barns klagerett.....	10
4. FORBRUK, MILJØ, SAMFUNN OG BEREDSKAP	11
4.1 Forbrukerpolitikk	11
4.2 Miljø	11
4.3 Samfunn	11
4.4 Beredskap.....	12
5. INTERNASJONALT ARBEID	13
5.1 Internasjonalt engasjement	13
5.2 Internasjonalt engasjement i Norge	13

1. VELKOMMEN TIL PRINSIPPROGRAMMET

Prinsippprogrammet er K&f ideologiske platform, der vi presenterer de sakene vi ser som viktige i utviklinga av et godt samfunn for kvinner og familie. I kommende periode vil vi legge hovedvekt på

- Føde – barselomsorg
- Psykisk helse
- Trygg alderdom
- Miljø og beredskap
- Velferdsteknologi

Norges Kvinne og familieforbund (K&F) har som :

Visjon: Anerkjennning av kvinners ulike valg gjennom livsfaser. Verdsetting av familien som bærebjelke i utviklinga av et godt samfunn.

Hensikt: styrke familiens posisjon gjennom tiltak som gir tid og mulighet til omsorg for hverandre.

Mål: Samfunnspåvirkning i kvinne og familiepolitiske spørsmål, nasjonalt og internasjonalt.

K&F arbeider for måla sine gjennom:

Laga sitt arbeid i lokalmiljøet, bygging av gode miljøet for alle i området.

Påvirkningsarbeid, sentralt og lokalt, retta mot politikerne og offentlige myndigheter, bl.a. ved å uttale seg om aktuelle høringer og saker fra stortinget, regjering og departementene.

Å delta i samfunnsdebatten, og engasjere seg i saker som gjelder våre fagområder, både lokalt og sentralt.

Helt siden oppstarten i 1915 har K&F arbeidet for å bedre forholda for kvinner og familien. I dagens samfunn er det viktig at vi legger stor vekt på å støtte familien og utvikle et godt samfunn med plass til alle fra vogge til grav. Både kvinnepolitisk og likestillingsarbeid er stadig like aktuelt, selv om arbeidsmåte og mål har forandra seg gjennom åra-

På denne måten er vi med på et samfunn i endring

Sarpsborg 2024

Wenche Kraggerud

Forbundsleder

2. KVINNEPOLITIKK

Kvinnepolitikk må innebære lover og regler som fører til at kvinner får en fri og uavhengig stilling i samfunnet. Det er også viktig å være oppmerksom på at likestillingspolitikk og kvinnepolitikk ikke uten videre er det samme. Målet for likestilling er at kvinner og menn skal ha like muligheter til utdanning, arbeid, kultur og faglig utvikling. Samtidig er det viktig at vi alle respekterer de valg som den enkelte gjør basert på egne verdier, livssituasjon og familieforhold. K&F vil motvirke en ensrettet politikk der kvinners selvstendighet og egenverd bare måles gjennom lønnsarbeid, og framheve viktigheten av og respekten for at kvinner og menn i perioder kan velge omsorg for barn, eldre eller syke familiemedlemmer.

2.1 Utdanning, yrkesliv og pensjon

Arbeidsliv og utdanning er fortsatt relativt kjønnsdelt og vi ser at kvinner fortsatt er i stort flertall innen skole, helse, omsorg og barnehagesektoren. Dette er også fagfelt som Norge trenger økt arbeidskraft innenfor og staten må derfor gå inn og gi et løft til disse yrkene. K&F vil videre at kvinner oppfordres til å ta videreutdanning, ta utradisjonelle yrkesvalg, og gå inn i ledende stillinger i offentlig og privat sektor.

Selv om prinsippet om likelønn er allment akseptert, viser det seg at gjennomføringen ikke er konsekvent. K&F vil at det må bli lik lønn for likt arbeid og at bruken av ufrivillig deltid må reduseres, slik at alle er sikret en inntekt det er mulig å leve av. Menn kommer ofte fortsatt bedre ut når det gjelder lønn, pensjon og oppsparing av kapital. Skal kvinner oppnå økonomisk likestilling, må de ta ansvar for egen og familiens økonomi. Begge må sørge for å ha eierskap i felles eiendom, noe som også er viktig ved skilsmisse og samlivsbrudd.

Dagens pensjonsregler er kompliserte. Den enkelte må sette seg inn i lover og regler med utgangspunkt i sin egen økonomiske situasjon og eventuelt søke veiledning hos NAV eller sin fagorganisasjon. I dag er det en samordning av pensjon mellom ektefeller/partnere og K&F vil at denne samordningen fjernes. Kombinasjon av laveste pensjonsnivå og tilleggspensjoner skal være minimum 3G. Tilbakevirkende omsorgspoeng skal også gjelde for pass av syke, de med nedsatte funksjonsevner og eldre.

2.2 Kvinner og helse

Sykdom arter seg ofte annerledes hos kvinner enn hos menn, og en del sykdommer forekommer oftere hos kvinner. Kvinner har et større behov for helsetjenester enn menn, blant annet fordi kvinner lever lenger. Forskning, medisinsk utvikling og behandlingstilbud har i stor grad tatt utgangspunkt i hvordan sykdommen arter seg hos menn, og dermed er det en fare for at kvinners symptomer kan overses av helsetjenesten. Arbeidet med forskning, kompetanseoppbygging, rådgiving og formidling av kunnskap om kvinnehelse, må intensiveres og styrkes ytterligere, for å sikre bedre forebygging og behandling av sykdom hos kvinner.

Ordningen med egenandeler og muligheter for frikort er viktige bidrag for å sikre at folk oppsøker lege, og gjør det tidsnok. Egenandelsordningen bør også omfatte forebyggende helsetiltak og undersøkelser.

Kvinner mellom 50 og 70 år innkalles regelmessig til mammografi-undersøkelser. Kvinner i dag lever lenger enn tidligere og retten til å få mulighet til å forebygge alvorlig sykdom bør også gjelde for kvinner etter fylte 70 år. Det må sendes påminnelse fra kreftregisteret om underlivsundersøkelser til kvinner fra 20 år og livet ut.

Tilbudet til gravide og fødende kvinner er kritikkverdig mange steder i landet. Kvinner skal føle trygghet og forutsigbarhet i forbindelse med sin kommende fødesituasjon og barseltid. I distrikter med store avstander er det viktig å opprettholde lokale fødeavdelinger og fødestuer. På grunn av nedlagte eller midlertidig stengte fødeavdelinger påføres fødende ekstra påkjenninger og utrygghet. Den fødende må få følge av jordmor ved lang transport før fødsel. Førstegangsfødende som må reise før forventet fødsel og bo på sykehotell, må få kostnadene dekket.

Det er viktig at forholdene legges godt til rette for fødende kvinner med annet språk og annen kultur. K&F vil at prosjektet med Doula på fødeavdelingene fortsettes og utvides.

Med stadig kortere liggetid på fødeavdelinger, er det viktig at jordmor og helsesykepleier følger opp mor og barn også etter at de har kommet hjem. Hjelp til amming må utvides og forsterkes. Barselkvinner og deres nyfødte trenger tid og omsorg. Man må også være oppmerksom på svanger- og fødselsdepresjoner.

Mange kommuner har jordmødre i for små stillingsbrøker, noe som medfører at de ikke kan følge opp alle gravide, fødende og barselkvinner. Den verdifulle kompetansen til jordmødre er viktig og det må ansettes flere jordmødre innen kommunehelsetjenesten. Gravide skal ha tilbud om svangerskapskontroll hos jordmor i egen kommune, det er derfor viktig at Utdanningstilbud for jordmødre og helsesykepleiere må trappes opp.

3. FAMILIEPOLITIKK

Målet for vår familiepolitikk er:

- Å tilstrebe at familien som institusjon skal verdsettes høyere.
- At de rammevilkår familien tilbys, skal bli bedre.
- At samfunnsmessige tiltak skal ha til hensikt å sikre familiene gode levekår.

3.1 Foreldrerollen

Foreldrene har ansvaret for barn og oppdragelsen av barnet, og de må selv kunne velge hvilke tilbud de ønsker å benytte som supplement i de første barneårene. Det er viktig at forholdene

legges til rette for at foreldrene gis gode vilkår for å utvikle sin rolle som foreldre, og det må vektlegges at foreldre og andre voksne som er til stede i barnets hverdag, er rollemodeller for barnets utvikling.

Noen barn kan ikke vokse opp i eget hjem. Samfunnet har et økende behov for fosterforeldre for kortere og lengre perioder. Det er vanskelig og viktig å finne gode familier som kan passe for hvert enkelt barn, og gi det et godt fotfeste i livet. Det er viktig at fosterforeldre gis god opplæring, oppfølging og gode økonomiske vilkår, uansett om barnet er i statlig eller kommunal del av barnevernet. Fosterforeldre er oppdragstakere og ikke ansatt. Det gis omsorgsopptjening til fulltids hjemmearbeidende foreldre i forsterkede fosterhjem.

3.2 Foreldrepermisjon og økonomi

Foreldrenes rettigheter til foreldrepermisjon i barnets første leveår er innarbeidet i Folketrygdloven, og sikrer dermed at alle ansatte i privat og offentlig sektor kan ta ut sine permisjonsrettigheter. K&F vil at engangsstønaden ved fødsel og adopsjon blir omgjort til en løpende minsteytelse på 2G, og at far må få rett til selvstendig uttak av sine opptjente foreldrepenger uavhengig av mors aktivitet. Utvidelse av foreldrepermisjon fra 49 til 60 uker, den skal fordeles av foreldrene. Fordeling av foreldrepermisjon utover lovfestet minstekrav skal avgjøres av foreldrene.

K&F mener at det er viktig at det finnes varierte omsorgsordninger som for eksempel hel- og korttidstilbud i barnehager, åpne barnehager og tilsynsordninger utenfor vanlig åpningstid. I 1998 ble kontantstøtten for barn under tre år innført, etter initiativ fra K&F. Kontantstøtten er viktig for å kunne gi valgfrihet for foreldrene i omsorg for barn. Ordningen med kontantstøtte må derfor videreføres og oppgraderes til igjen å gjelde barn opptil 3 år.

Barnetrygden er viktig for svært mange foreldre. Barn, og spesielt tenåringer, er dyre i drift. Det er derfor viktig at barnetrygden opprettholdes og følger prisutviklingen.

Tre omsorgspoeng pr. år for omsorgsarbeid i eget hjem/familie ble innført fra 1992 etter initiativ fra K&F. Ordningen fikk ved siste pensjonsendring tilbakevirkende kraft for alle foreldre født etter 1953, i noen tilfeller også fra 1948, og ble omdøpt til omsorgsopptjening i forhold til pensjon.

Omsorgsopptjening gis automatisk for tilsyn med barn under skolealder, og etter søknad fra omsorgsgiver for tyngende pleie og pass av mennesker med funksjonsnedsettelse og eldre.

Dersom foreldrene velger delt arbeidstid, skal begge godskrives omsorgsopptjening. Tiltak som hjelper barn i familier som lever under lavinntektsgrensen, må videreføres og styrkes.

3.3 Skole og utdanning

Skole og utdanning er en av bærebjelkene i samfunnet vårt. Barn og unge bruker store deler av sin tid på skolen for å tilegne seg faglig og sosial kunnskap til sin videre deltagelse i samfunnet.

Viktige forutsetninger for en god skoledag for barn og unge er: Mat, fysisk helse, arbeidsmiljø og reisevei. For å sikre både faglig og sosial læring, som igjen bidrar til bedre fysisk og psykisk helse, er det avgjørende at barn og unge har en god skolehverdag. De skal ha det trygt på skolen, ha gode og kompetente lærere som bryr seg, og bli sett tidlig dersom de sliter med noe. Barn og skoler bør ha tilgang på rask og kompetent hjelp der det er nødvendig.

K&F mener at det må serveres et sunt gratis skolemåltid, helst varmt, ved alle skoler. Mange barn, spesielt på ungdomsskoletrinnet, kommer på skolen uten å ha spist frokost, og lunsj blir ofte kjøpt fra nærmeste butikk. Undersøkelser har vist at barna får bedre konsentrasjon og lærer mer når de får mat. Arbeidsmiljøet blir også bedre for både elever og lærere. Nasjonal Handlingsplan for bedre kosthold (2017-2021) utdyper og gir nærmere kunnskap.

Fysisk aktivitet må prioriteres i skoledagen, både som kroppsøvingstimer og i andre sammenhenger. Skolehelsetjenesten må styrkes både i grunnskole og videregående skole, med kompetanse på både fysisk og psykisk hjelp til elevene.

Alle barn i Norge har rett og plikt til å gå på skole. Skolen har ansvar for å gi alle barn, også barn med psykiske og fysiske utfordringer, en god skolegang med den hjelpen de måtte trenge for å kunne gjennomføre skoledagen. For å styrke læringsmulighetene mener vi at elevtallet pr. klasse reduseres til maksimum 20 elever. Barn lærer mye gjennom kreativitet og praktiske oppgaver, og de estetiske fagene må få en større plass i skolehverdagen. Alle kommuner har plikt til å tilby skolefritidsordning for 1.-4. klassetrinn før og etter skoletid, og prisen for å delta på SFO bør være den samme i alle landets kommuner.

De unge har i dag mange valgmuligheter, og arbeidsmarkedet stiller store krav til utdanning og kompetanse. I dag krever de fleste yrker fag- eller høyskoleutdanning. Ungdom må få et variert og godt undervisningstilbud, med en blanding av teori og praksis, tilpasset den enkeltes evner, ressurser og anlegg. Mange faller ut av skolen fra ungdomsskoletrinnet og videregående. Disse elevene må fanges opp og gis tilpassede tilbud. Rådgivingstjenesten/helsetjenesten utvides med ansatte med ulik kompetanse.

Barn og unge bør i større grad oppfordres til å ta yrkesutdanning for å møte framtidens krav i arbeidslivet. Læreplanene i yrkesfag revideres, slik at teorien er mer yrkesrettet. Et problem i videregående opplæring er mangel på lærlingeplasser, slik at elevene kan få fullført utdanningen. Lærlingeordningen utvides, både ved at offentlige etater pålegges dette, og at offentlige anbud skal inneholde en lærling-klausul. Privat næringsliv oppfordres til i større grad til å ta inn lærlinger.

3.4 Omsorg

Et mål for all omsorg er at den gis med verdighet og respekt for den enkelte. Det er viktig å synliggjøre, anerkjenne og støtte pårørende, og bedre samspillet med helse- og omsorgstjenestene. Familiens omsorg innsats i eget hjem utgjør over 130.000 årsverk.

Når lengre tids sykdom opptrer hos småbarns foreldre i familien, må kommunen ha et omsorgstilbud til barnefamiliene. Dette er stadig viktigere i dagens samfunn, hvor mange familier har lite familie- eller sosialt nettverk. Ved alvorlig sykdom hos foreldre mener vi det er lite gunstig at barnefamilier tilbys beredskapshjem, i henhold til lov om barneverntjenester, som eneste mulige tiltak til hjelp og pass av barn. Innføring av familievikar i alle kommuner (husmorvikarordningen tilpasset dagens familieliv) vil være en mye bedre løsning. Egenandel på familievikar-tjenesten må innlemmes i ordningen med egenandelskortet.

En stor del av den tunge pleien i hjemmene er helt avhengig av innsatsen til nære pårørende, og det er oftest kvinner som trer ut av lønnet arbeid for å ivareta omsorgsarbeidet. Omsorgspenger og pleiepenger skal finansieres av statlige midler, legges inn i trygdesystemet og gi rettigheter som arbeidstaker. Inntil videre må vedtatt Lov om omsorgslønn følges opp av kommunene, og midler må øremerkes i de kommunale budsjettene. Tilbudet om avlastning og støtteordninger under sykdom for personer som påtar seg forpliktende pleiansvar for familiemedlemmer eller andre nærstående, må styrkes.

Mennesker med funksjonsnedsettelse har behov for spesiell omsorg. Det er viktig at foreldre får nødvendig støtte til å beholde barn hjemme så lenge det er mulig og ønskelig, og at vedkommende i voksen alder får mulighet til å leve sitt eget liv i eget hjem. Mennesker med nedsatt funksjonsevne har også rett til skolegang, utdanning og tilpasset arbeid. Det må skapes tilstrekkelig boliger for mennesker med nedsatt funksjonsevne, med nok personale til å gi et verdig liv for den enkelte.

3.5 Helse

Hjemmet er en god arena for læring om gode matvaner. Lærere, barnehagepersonell, helsestasjoner og skolehelsetjeneste er viktige samarbeidspartnere for foreldre i det forebyggende helsearbeidet. Foreldre må oppfordres til at barna skal gå til skolen, både for fysisk trening og reduksjon av trafikk. Samarbeid for sikring av skoleveien må prioriteres.

Helsestasjonene skal gi et godt og likeverdig tilbud til alle barn og unge, og ha mulighet til å kunne oppdage og tilby hjelp til barn med avvik fra normal utvikling. Skolehelsetjenesten og psykisk hjelpeapparat (som PPT og BUP) styrkes, spesielt for ungdom.

Det er viktig at helsetilbudet til mennesker med nedsatt funksjonsevne, pleietrengende og eldre bedres for å kunne gi den enkelte et verdig liv og en best mulig alderdom. Bruk av velferdsteknologi gjør det mulig for eldre og mennesker med nedsatte funksjonsevner å klare seg selv i egen bolig i langt større grad enn før. Teknologien er i bruk i hjemmetjenesten, boliger og på institusjoner.

Tilbudet må tilpasses den enkeltes livssituasjon. Det må ansettes nok personale i de kommunale helsetjenestene slik at brukerne kan ivaretas på en god og forsvarlig måte. Det bør innføres en bemanningsnorm på sykehjem og institusjoner. For å forebygge underernæring og mistrivsel for hjemmeboende og på institusjon, er det viktig å satse på god, tilpasset og fersk mat til alle. Egenandeler for hjemmebaserte tjenester må være like over hele landet.

Psykiske helseplager er et voksende problem over hele landet, særlig blant barn, unge og studenter. Hjelpeapparatet rapporterer om en stor økning av henvendelser, for både milde plager og alvorlige psykiske lidelser helt ned til barn i 8-10 års alderen. Det er også økning i alvorlig skolevegring/ufrivillig skolefravær med mange unge som er helt eller delvis borte fra skolen. Tilgang og kapasitet på kommunale hjelpetilbud for barn og unge som psykolog, PPT og helsesykepleier må økes og det må satses mer på forebyggende tilbud i kommunene og da særlig fritidstilbud. Egne hjelpetiltak til studiestedene, studenthelsetjenesten må styrkes.

Mange kommer til å trenge hjelp for å komme seg videre etter pandemien. Det er særlig viktig å styrke de kommunale hjelpetjenestene og psykisk helsevern.

God tannhelse er av avgjørende betydning for menneskers generelle helse. Som et viktig sykdomsforebyggende tiltak, ønsker K&F at det etableres refusjonsordninger for tannpleie på samme måte som det i dag finnes for helsepleie. Personer med nedsatt funksjonsevne og eldre med hjemmesykepleie eller som er på omsorgssenter, får i dag fri tannbehandling. Dette må også innføres for alle minstepensjonister. Det må også innføres refusjonsordning med egenandelskort for tannhelsetjenester. Alle briller og tannregulering til barn dekkes i sin helhet av NAV og barns fritak for egenandel for medisin, lege og reise utvides til fylte 18 år.

3.6 Eldre

Antall eldre øker raskt, mens fødselsraten avtar. Det betyr at vi er på rask vei inn i et samfunn med en aldrende befolkning med endrede behov. Gjennomsnittlig levealder for kvinner er nå drøyt 84 år, mens mennene ligger på vel 81 år. Flere tusen personer går av med pensjon hvert år, og kan se frem til fortsatt mange aktive år. Denne ressursen er det både ønskelig og nødvendig at samfunnet tar vare på og benytter seg av. Mange eldre har ressurser og tid til å bistå mer i samfunnet, men opplever at denne ressursen ikke blir brukt. Å bidra i samfunnet og oppleve å være til hjelp og nytte for andre, kan økte selvfølelse og livskvalitet. En slik dobbel gevinst er derfor verdifull for både den enkelte og for samfunnet som helhet.

De fleste ønsker å få bo i eget hjem så lenge som mulig. Tekniske løsninger som hjelper den enkelte med å kunne fungere godt i eget hjem har gitt mange en god, trygg og enklere hverdag. Men når helsen svikter, sykdom rammer og uro og angst preger livet, må vi kunne kjenne trygghet for at det finnes en sykehjemsplass med nok bemanning til å ivareta alle pasienters daglige behov. Vi har alle krav på et verdig liv, også på sykehjemmet. Det må derfor utarbeides nasjonale standarder for tjenester og bemanning innen kommunal eldreomsorg.

600.000 personer i Norge kan ikke bruke digitale plattformer, og en stor del av dem er eldre. Det betyr at de stenges ute fra en rivende digital utvikling som for alle andre delvis er med på å forenkle hverdagen. Det er dermed mange som utsettes for en form for skjult diskriminering som fører til utestengning. Informasjon fra det offentlige må kunne mottas i brevform til de som ønsker eller trenger det. Det må være mulig å benytte kontanter uten tillegg i prisen.

3.7 Vold og mobbing

Vold i familien og i samfunnet for øvrig skal aldri tolereres og det må arbeides aktivt og systematisk for å avdekke og motarbeide vold. Samtidig som familien skaper en god og trygg ramme omkring våre liv, er det også en kjensgjerning at størsteparten av den volden vi utsettes for kommer fra nære

relasjoner. Kommunene er ved lov pålagt å ha krisesentertilbud til kvinner, menn og barn som utsettes for vold i nære relasjoner. Finansiering må skje gjennom statlig øremerkede midler. Voldsutsatte må få bedre beskyttelse og hjelpetiltak og oppfølging må bedres. Etterforskning og domstolsbehandling av voldssaker må prioriteres. Både voksne og barn, kvinner og menn, kan være voldsutøvere, og alle skal få nødvendig hjelp til å endre sin adferd.

Den stadig økende voldsutviklingen i samfunnet er bekymringsfull. Gjennom ulike medier påvirkes barn av rasisme, grov pornografi og vold. Foreldre trenger hjelp til å skjerme barna mot disse inntrykkene, og nettfiltrene må forbedres. Barn trenger tydelige voksne som setter grenser og tar valg for barnet når det trengs. Videre er ungdom i dag mer utsatt for påvirkninger gjennom mange kanaler og de får tidlig kjennskap til rusmidler. Selvmordstallene viser en økning og dette kan være signal på at mange ungdommer sliter med å finne seg til rette i et stadig mer komplisert samfunn.

Barn og ungdom trenger arenaer for lek og uformell læring, noe som gir dem erfaringer i samspill, sosiale koder, ta ansvar og oppleve mestring, ikke bare i opplæringssammenheng, men også i fritiden. Å satse på forebygging er investering for fremtiden. Dette må det tas større hensyn til i kommune planleggingen, gjerne i samspill med frivillige organisasjoner. Hele K&Fs ideologi og våre prinsipper kan samles i utsagnet Ja til omsorg og nei til vold. Som enkel mennesker og som organisasjon, har vi et ansvar for at voldstendensen skal snu.

Mobbing, åpen og skjult, er et problem i alle aldersgrupper, både fysisk og psykisk. Mobbing finner sted på mange arenaer: barnehage, skole, arbeidsliv, og ikke minst i sosiale medier, der det er ekstra vanskelig å oppdage. I oppvekstperioden er det viktig at de voksne er oppmerksomme på problemet, og er tydelige overfor barna om hvilken oppførsel som tolereres. Barn og deres familie som utsettes for mobbing eller er mobbere, må få god oppfølging og hjelp. I arbeidslivet er mobbing også et stort problem, og overordnede og tillitsvalgte blir involvert på et tidlig tidspunkt ved mistanke eller varsling om mobbing. Den enkelte må bli tatt på alvor og prioriteres. Arbeid mot mobbing må fortsette.

3.8 Barns klagerett

Norge har ratifisert FNs barnekonvensjon. I en tilleggsprotokoll gis barn en individuell rett til å levere klager til FNs barnekomite, når de har prøvd ut sin sak i det nasjonale rettssystemet. Klageordningen er viktigst for de gruppene av barn som oftest blir utsatt for menneskerettighetsbrudd, som barn med nedsatt funksjonsevne, minoriteter og urfolk. Norge må snarest ratifiserer FNs tilleggsprotokoll om barns klagerett.

4. FORBRUK, MILJØ, SAMFUNN OG BEREDSKAP

Bevisste forbrukere kan gjennom sine valg påvirke miljøet. Dette gjelder både mat, miljø saker og samfunnsdeltaking. Samfunnet må også være forberedt i dag på det som kan skje i morgen. Beredskap er viktig for alle.

4.1 Forbrukerpolitikk

Norges Kvinne og familieforbund fortsetter å engasjere seg i forbrukerspørsmål. Vårt miljøpolitiske synspunkt springer ut fra et forbrukerperspektiv. K&F tar opp miljøspørsmål og ivaretar familiens miljøinteresser gjennom egne kanaler og i samarbeid med andre organisasjoner.

Vårt krav er at den enkelte forbruker og familie skal kunne føle trygghet i tråd med internasjonale prinsipper for forbrukerrettigheter. Spekulativ reklamepåvirkning og stort kjøpepress trenger kritiske forbrukere og organisasjoner som kan stille krav til varer og tjenester som tilbys.

K&F oppfordrer forbrukerne til å opptre bevisst, etterspørre ønskede matvarer, og si klart nei til uønskede varer. Som forbrukere har vi makt.

Det foregår en utstrakt internasjonal handel med matvarer og levende dyr, som blant annet gjør oss sårbare ved større kriser. Vi ønsker å bevare og styrke norsk landbruk og en levedyktig norsk matvareproduksjon. Blant annet er det viktig at lokale matvareprodusenter må få levere varer for salg i nærheten. 15% av landbruksproduksjonen skal, ifølge politiske mål, være økologisk. Økologisk landbruk skåner både husdyr og natur, og gir oss mulighet til å velge sunnere matvarer. For at økologiske matvarer skal kunne være et reelt valg for alle, må disse produktene prises som tilsvarende produkter, eventuelt ved subsidier.

4.2 Miljø

Vi ser stadig tydeligere hvordan mennesker påvirker og endrer naturen på godt og vondt. Hver enkelt av oss kan bidra til en positiv utvikling gjennom vår holdning til forbruk, gjenbruk, matsvinn og forurensning, gjennom våre valg ved kjøp av varer og ved å støtte økologisk landbruk. Vi som forbrukere må motiveres til å ha et forbruk som er i samsvar med naturens tåleevne.

Lokale frivillige organisasjoner er viktige for å bygge opp gode nærmiljøer. Det er et stort behov for frivillige som kan gjøre en innsats, både i institusjoner, for familier som trenger støtte og for aktiviteter i nærmiljøet. K&Fs lokallag er et samlingssted for de som vil arbeide med saker og tiltak som styrker nærmiljøet. Vi kan være med på å skape sosiale nettverk, med fritidstilbud og kurs for barn og voksne, og være pådriver for at våre kvinne- og familiepolitiske saker ivaretas på kommunalt og fylkeskommunalt nivå.

4.3 Samfunn

Media, Internett og forskjellige sosiale medier er en stadig viktigere del av livet for alle aldersgrupper. Dette gir oss mulighet til å holde kontakt med familie og venner, mellom foreldre og barn, arbeide i nettgrupper med samme interesser, informere om aktiviteter og lignende. På den annen side blir sosiale medier og da særlig mobiltelefonen, misbrukt til mobbing, trusler, gjengsamling og vold. Noe som også er nytt de siste årene innenfor sosiale media, er den

påvirkningen influensene har på barn og unge og som skaper et stadig større kroppspress på følgene. Foreldre, skole, teleselskaper og leverandører av internett/telefon tjenester må gå sammen i holdningskampanjer for å motvirke mobbing og annen uheldig bruk av mobiltelefon og sosiale medier.

Videre så utsettes barn og unge for stadig sterkere voldsinnslag og grov porno gjennom TV og internett. Dette kan ha en uheldig smitteeffekt, og er skadelig for mange.

Når det gjelder salg og reklame så bruker ulike produsenter av varer og tjenester stadig sterkere metoder og virkemidler for å nå de unge forbrukerne. Klær til barn blir voksenfokuset, og barn poserer som ungdom og voksne. Reklamebransjens framstilling av idealfiguren har en usunn virkning på både gutter og jenter, barn og voksne. Bildene er som regel retusjert og viser ikke virkeligheten. Modeller, også for barne- og ungdomsartikler bruker ofte seksuelle antydninger for å presentere produktene. Som voksne har vi et ansvar for å sette grenser for hva som er akseptabelt i forhold til reklame og jobbe for å redusere Sex-fiksert markedsføring rettet mot barn og ungdom.

4.4 Beredskap

K&F mener at «beredskap er omsorg i praksis». Beredskap er å være forberedt i dag på det som kan skje i morgen. Sett i et bredt perspektiv, må vi være forberedt på naturkatastrofer, strømbrudd, akutt vannmangel, stengte grenser og matvaremangel og epidemier/pandemier med mer. Vi er sårbare både som enkeltmennesker og som nasjon når katastrofen er et faktum.

For å sikre at vi har god tilgang på mat, er det viktig at vi har en bærekraftig matvareproduksjon i Norge og ikke er alt for mye avhengig av import. Matjorden må ikke bygges ned, og det opprettes lager av matkorn igjen.

Det er viktig at landets sykehus/sykehjem osv. har nødvendig smittevernsutstyr i beredskap og at det produseres mer medisin i Norge.

Vårt moderne samfunn er basert på utstrakt bruk av elektronikk og datateknologi. Stabil tilførsel av strøm er en absolutt nødvendighet for at vi skal kunne fungere som samfunn og privat.

Bortfall av kommunikasjonsmulighet via telefon og mobil er et stort problem under redningsarbeid. Det er derfor viktig at det finnes beredskapsplaner i alle deler av samfunnet for å få viktige funksjoner til å fungere til krafttilgangen er stabilisert igjen. Dette gjelder også de private husholdningene. Vi har alle et selvstendig ansvar for å ivareta sikkerheten for våre nærmeste og nærmiljøet. Det betyr at alle må ha beredskap i hjemmet, og vi oppfordrer alle til å ha et nødvendig lager av mat og drikke i tilfelle en krisesituasjon.

Kommuner som ikke har nødvendige beredskapsplaner klar, må få dette på plass snarest. Psykisk helse må inn i beredskapsplaner for fremtidige pandemier/kriser.

Når krisesituasjoner oppstår, ser vi en fantastisk innsatsvilje fra enkeltpersoner og lokalsamfunn til å bidra med kunnskap og hjelp. Som samfunn er vi helt avhengig av denne innsatsen og frivilligheten er et viktig ledd i den sivile beredskapen, og en del av landets totalforsvar. K&F er tilsluttet Norsk TotalforsvarsForum (NTF).

5. INTERNASJONALT ARBEID

5.1 Internasjonalt engasjement

Det er vesentlig å gi kvinner muligheter til utdanning og yrkesskolering slik at de kan få seg lønnet arbeid. På denne måten hjelper vi ikke bare kvinnen, men også hennes familie, og det kommer hele lokalsamfunnet til gode. Vi driver bistandsarbeid og mottar støtte fra enkeltpersoner, medlemmer, lag og kretser.

For å bedre kvinners situasjon i verden er det viktig å gi kvinner muligheter, og styrke dem slik at de kan fremme sine egne saker. K&F ser det som viktig å kunne skolere kvinner i FN-konvensjonene, menneskerettigheter, demokratisk arbeid og bygging og utvikling av organisasjoner. Skal kvinner kunne fullføre utdanning er det viktig med trygghet og forutsigbarhet. I krig og konflikter blir kvinner og barn ofte brukt som et ledd i den strategiske kampen. Også i flyktningeleirene blir kvinner og barn utsatt for vold og overgrep.

Internasjonale vedtak skal beskytte kvinnene og barna, og må håndheves av det internasjonale storsamfunnet (FNs resolusjon 1325 m.fl.). Brudd på konvensjoner og internasjonale vedtak må føre til handling fra storsamfunnet og få konsekvenser for de nasjoner som bryter disse.

Menneskehandel med barn, kvinner og menn er et stort og økende problem. Det er viktig å motarbeide menneskehandel gjennom norsk og internasjonalt regelverk og politisamarbeid. Særlig kvinner og barn må få beskyttelse og opphold i Norge, uansett bakgrunn og historie.

5.2 Internasjonalt engasjement i Norge

Verden står ovenfor en flyktning- og migrasjonskatastrofe av uante dimensjoner. Mennesker er på flukt fra væpnede konflikter, forfølgelse, sult og sykdommer. De som kommer hit og får bli i Norge, skal ut i lokalsamfunnet og integreres der. Som samfunnsborgere kan hver og en av oss bidra til å gjøre denne prosessen lettere for dem ved å se enkeltmennesket, invitere dem inn i nabokretsen og åpne for deltakelse i våre daglige aktiviteter.

I debatten rundt inkludering og integrering i vårt eget land, vil K&F fortsatt ha hovedfokus på kvinnene og deres mulighet til å bli integrert i sitt lokalsamfunn. Det er ofte de mindre og mer praktisk rettede tiltakene som har effekt, mer enn store arrangement. Åpne barnehager der foreldre er til stede med sitt barn, gir mulighet til språktrening og sosialt samvær både for barn og voksne.

Skal vi få til en vellykket integrering, må vi sørge for god informasjon om norsk kultur og norske tradisjoner og bakgrunnen for disse. Optimal integrering krever at barna kan stille på lik linje med norsk barn ved skolestart og de bør derfor benytte seg av tilbudet om gratis barnehage. Videre må vi sikre god språkopplæring for voksne ved at de deltar i arbeidslivet. Informasjon, støtte og tilskudd må også gis til arbeidsgivere som motivasjon for å øke andelen innvandrere i vårt arbeidsliv.